

Měsíčník EU aktualit

číslo 128,
květen 2014

strana 3	Události: Poláci vyzývají k vytvoření energetické unie
strana 5	Sloupek EK: Deset let s euromýty
strana 7	Drobnohled: Volby do Evropského parlamentu 2014
strana 8	Hlavní téma: Visegrádská čtyřka – 10 let členství v EU
strana 15	Seznamka: COSME

Česká spořitelna, a.s.
Budějovická 1518/13a
140 00 Praha 4
tel.: +420 956 718 012
EU_office@csas.cz
<http://www.csas.cz/eu>

EU OFFICE (KANCELÁŘ PRO EU)

Jan Jedlička

manažer EU Office

+420 956 718 014, jjedlicka@csas.cz

Tomáš Kozelský

+420 956 718 013, tkozelsky@csas.cz

Iva Dlouhá

+420 956 718 015, idlouha@csas.cz

Jana Majchráková

+420 956 718 012, jmajchrakova@csas.cz

EKONOMICKÉ A STRATEGICKÉ ANALÝZY

David Navrátil

hlavní ekonom České spořitelny

+420 224 995 439, dnavratil@csas.cz

ERSTE GRANTIKA ADVISORY, a. s.

Richard Lev

ředitel úseku Poradenství

+420 731 192 877, lev@grantika.cz

Máte zájem o realizaci projektu s podporou fondů EU? Hledáte financování rozvojových plánů? Plánujete expanzi do zahraničí? Chcete získat více informací? Prosím, obraťte se na nás.

Obsahovými partnery Měsíčníku EU aktualit jsou
Zastoupení Evropské komise v ČR a portál EurActiv.cz

Informace o evropské politice
v češtině
www.euractiv.cz

Milí čtenáři,

přelom dubna a května přinesl jedno významné výročí, které (nejen) vzhledem k našemu zaměření nemůžeme opomenout. Ano, dne 1. května jsme oslavili nejen Svátek práce, ale zejména kulaté desetileté výročí vstupu České republiky do Evropské unie. Jak tuto uplynulou dekádu hodnotit? V době, když jsme vstupovali, v tuzemské odborné i laické veřejnosti panovaly obavy, jak se našim podnikatelům bude dařit v prostředí bezbariérového a nechráněného evropského vnitřního trhu. Zda je nebude válcovat kapitálově silná západoevropská konkurence a jestli to nepovede k růstu nezaměstnanosti.

Obava se ukázala jako lichá a opak byl pravdou. Úspěšnost našich podniků na zahraničních trzích EU nejlépe dokládá vývoj obchodní bilance. Ta se po letech chronických deficitů vstupem do EU převrátila do kladných čísel a nyní pravidelně dosahuje stamiliardových přebytků. A jaké jsou další ekonomické efekty našeho členství v EU, ať již ty kladné nebo záporné? Přečtěte si prosím od strany 8 v našem hlavním tématu, které je tentokrát z důvodu rozsahu rozděleno na dvě části.

Deset let Česka v Evropské unii popisuje i rubrika Sloupek Komise. Kolegové ze Zastoupení EK v České republice se tentokrát věnují vysvětlování největších mýtů, které se o Unii v domácí kotelně tradují. Jak je to tedy s povinnostmi balit koblíhy v samoobsluhách, zavést bezdotykové vodovodní baterie v restauracích nebo vyrábět unifikované velikosti toalet? Vysvětlení hledejte na straně 5.

A na jaké jiné dubnové události stojí za to upozornit? Předně se pohnulo vyjednávání s Bruslem ohledně realizace kohezní politiky 2014-2020 v ČR, když vláda poslala Evropské unii ke schválení návrh Dohody o partnerství, která je jízdním řádem systému budoucích dotací z fondů EU. Komise má nyní na její posouzení tři měsíce, a tak první výzvy k předkládání žádostí o dotace očekávejme ve třetím letošním čtvrtletí.

Významný pokrok byl dosažen i při formování bankovní unie a jejího dalšího pilíře – společného mechanismu pro řešení bankovních potíží, který je těsně před finálním schválením. Politického konsensu mezi Evropským parlamentem a Radou EU bylo již dosaženo, legislativní balíček první ze zmíněných orgánů již schválil, druhý se k tomu chystá v brzké době. Podstatou tzv. SRM (Single Resolution Mechanism) je nastavení jednotných pravidel při řešení problémů evropských bank. Hlavní roli ve financování záchrany budou hrát místo dosavadních daňových poplatníků (tzv. bail-out princip), investoři a vkladatelé dané banky (tzv. bail-in princip) za podpory nově vytvořeného společného rezolučního fondu, financovaného z příspěvků bank.

V rubrice Drobnohled nemůžeme ignorovat blížící se volby do Evropského parlamentu, jednoho ze dvou rozhodujících orgánů EU. Pro evropské poslance za Českou republiku je rezervováno 21 míst v 751 hlavém sboru. V dalším čísle Měsíčníku Vám přineseme zprávy o výsledku voleb.

Rubrika Seznamka Vám tentokrát představuje komunitární program Cosme, jehož hlavním cílem je podpora konkurenceschopnosti a udržitelnosti zejména malých a středních podniků.

Milí čtenáři, přeji Vám příjemné čtení Měsíčníku, v ideálním případě spojené s rozjímáním o přínosech a nákladech našeho členství v EU.

Jan Jedlička

Bilance deseti let členství České republiky v Evropské unii: jednotný trh, volný pohyb zboží, služeb, práce a kapitálu ekonomice prospěly. - Britský premiér David Cameron prohlásil, že odstoupí z funkce předsedy vlády, pokud v zemi neproběhne referendum o setrvání či vystoupení Velké Británie z EU. - EU je zase o krok blíže bankovní unii, poslanci schválili záchranný bankovní fond. - Založit si bankovní účet bude brzy možné po celé Evropské unii. - Řecko překonalo rozpočtový cíl.

POLITIKA

10 let v EU: členství je znát na každém kroku

Bilancovat deset let členství Česka v EU není jednoduché. Pohled do statistik či průzkumů přesto říká, že to bylo **úspěšné desetiletí**. Jednotný trh, volný pohyb zboží, služeb, práce a kapitálu ekonomice prospěly. Stačí se podívat na čísla o zahraničním obchodu.

Hned v roce 2004, kdy Česko do unie vstoupilo, **stoupl vývoz o 26 %**, za posledních deset let více než dvojnásobně. Úspěšnost v zahraničním obchodě dokládá i trend, který vstupem do EU v Česko převrátil tehdejší chronický deficit obchodní bilance do přebytku, který nyní dosahuje stamiliardových hodnot.

Firmám vstup prospěl a totéž lze říci o městech a obcích, pokud dokázaly **využít peníze z eurofondů**. Slyšet jsou však také stížnosti na bující byrokracii a přehnanou regulaci. Otázka je, kolik z toho připadá čistě na vrub evropských institucí.

Podle České podnikatelské reprezentace při EU je Česko premiantem v přidávání administrativní zátěže nad rámec požadavků EU.

Z čistě finančního hlediska, které bere v úvahu příjem prostředků ze společné evropské pokladny po odečty odvodů, které do Bruselu posíláme, se nám **členství v Evropské unii rovněž vyplatilo**. Tato tzv. čistá pozice byla po každý rok v období 2004-2013 kladná. Celkové kladné saldo představuje **334,4 miliard korun**.

Priority ČR v EU pro příštích 10 let:

- Dokončení vnitřního trhu;
- Energetická bezpečnost;
- Efektivní čerpání fondů a posílení dohledu na využívání prostředků;
- Silné evropské instituce.

Více o ekonomických dopadech našeho vstupu do EU se dočtete v hlavním tématu tohoto a příštího čísla Měsíčníku.

<http://www.euractiv.cz/10-let-cr-v-eu-000236/clanek/vlada-priority-cr-v-eu-pro-dalsich-10-let-se-prilis-meni-nebudou-011778>

<http://www.euractiv.cz/10-let-cr-v-eu-000236/clanek/deset-let-v-eu-clenstvi-je-znat-na-kazdem-kroku-at-se-to-komu-libi-nebo-ne-011779>

Cameron: Bez referenda o EU rezignuji na post britského premiéra

Britský premiér David Cameron odstoupí z funkce předsedy vlády, pokud v zemi neproběhne referendum o setrvání či vystoupení Velké Británie z EU. Referendum je plánované na **konec roku 2017** a předpokladem jeho konání je znovuzvolení Camerona v příštích parlamentních volbách, které jsou naplánované na květen 2015.

<http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/cameron-bez-referenda-o-eu-rezignuji-na-post-britskeho-premiera-011783>

EKONOMIKA A EURO

EU je zase o krok blíže bankovní unii, poslanci schválili záchranný bankovní fond

Evropský parlament dal zelenou třem opatřením, která posouvají EU zase o kousek **blíže k vytvoření bankovní unie**. Europoslanci se v polovině dubna v první řadě shodli na **vzniku záchranného bankovního fondu**, který je součástí jednotného mechanismu řešení krizových situací bank (Single Resolution Mechanism).

Fond má mít objem ve výši **55 miliard eur** a bude k dispozici zemím, které jsou součástí bankovní unie, tedy všem zemím eurozóny plus dalším státům, které o to projeví zájem. Prostředky do něj během osmi let vloží banky. Nečlenské země bankovní unie zřídí v průběhu deseti let **vlastní fondy s cílovou výší 1 % objemu pokrytých vkladů**, které budou financovat banky.

Další opatření, které europoslanci přijali, se věnuje **ochraně střadatelů**. Ve všech členských státech mají vzniknout mechanismy, které budou financovat samotné banky a které mají vyplatit **zajištěné vklady do 100 tisíc eur** (v přepočtu 2,75 milionů korun) v případě, že by to postižená banka nezvládla sama. V Česku již systém pojištění vkladů financovaný příspěvky bank funguje.

Poslanci navíc prosadili, že vkladatelé získají celkovou výši zajištěných vkladů do sedmi pracovních dnů a minimální částku, o které rozhodne každý stát, do pěti dnů.

<http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140411IPR43458/html/Parliament-lifts-bank-bailout-burden-from-taxpayers%E2%80%99-shoulders>

<http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/eu-je-zase-o-krok-blize-bankovni-unii-poslanci-schvalili-zachranny-bankovni-fond-011739>

Založit si základní účet bude možné po celé EU

Již žádná banka by v budoucnu neměla nikomu s legálním pobytem v EU odmítnout **otevření si základního platebního účtu**. Nová pravidla, která schválil Evropský parlament, počítají také se snazší změnou základního bankovního účtu a s transparentním uváděním poplatků a úrokových sazeb.

Základním platebním účtem je účet, který umožňuje **ukládání a výběr peněz** a také provádění platebních transakcí v celé EU, a to včetně transakcí prováděných platební kartou či prostřednictvím internetového bankovníctví. Spotřebitelé mají možnost uskutečnit neomezený počet těchto operací, a to zdarma, případně **za přiměřené poplatky**.

Pro vstup směrnice v platnost, ji musí schválit ještě členské státy. Od té doby pak poběží lhůta 24 měsíců na to, aby byly převedeny do vnitrostátních právních řádů.

<http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140411IPR43466/html/Basic-bank-accounts-for-all>

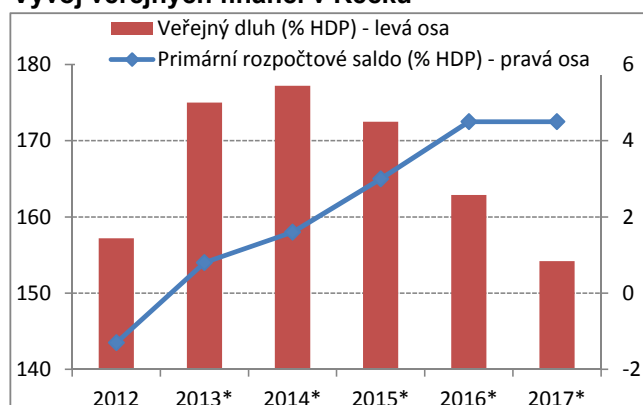
<http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/zalozit-si-zakladni-ucet-bude-mozne-po-cele-eu-rozhodli-europoslanci-011738>

Řecko překonalo rozpočtový cíl, cesta k dalším úlevám otevřená

Řecko loni dosáhlo milníku, který mu usnadní další splácení dluhů. Takzvaný **primární rozpočet země** poprvé po řadě let vykázal přebytek. Právě tuto podmínku si přitom kladly země eurozóny, aby Řecku odpustily část dluhu.

Círu +0,8 procenta hrubého domácího produktu, oznámila Evropská unie. Podle mluvčího Evropské komise Simona O'Connora je výsledek „daleko před cílem pro rok 2013“. Podle Evropské komise by však (dle programové definice The Second Economic Adjustment Programme for Greece) měl primární rozpočtový přebytek dosáhnout ještě vyšších hodnot - v roce 2014 1,6 % HDP a v roce 2017 dokonce 4,5 % HDP.

Vývoj veřejných financí v Řecku

Zdroj: EK; údaje za roky 2013 až 2017 odhad EK, primární rozpočtové saldo nezahrnuje úroky z dluhu

Zpomalil také **růst schodku státního dluhu**, který dosáhl **12,7 % HDP**. Na prohloubení dluhu se nejvíce podílela státní pomoc bankovnímu sektoru, bez ní by schodek rozpočtu klesl na pouhých **2,1 %**.

Řecko je stále nejzadluženější zemí Evropské unie, **státní dluh** loni podle evropského statistického úřadu dosáhl

175,1 % HDP. V roce 2012 přitom dosahoval 157,2 % výkonu ekonomiky. Výše tohoto dluhu by se však měla v následujících letech postupně snižovat na úroveň roku 2012. Od roku 2010 Athény od mezinárodních věřitelů získaly pomoc ve výši **240 miliard eur**.

Ministři financí eurozóny se v roce 2012 dohodli, že budou uvažovat o dalších úlevách pro Řecko včetně snížení národního spolufinancování při čerpání z fondů EU či snížení úroků ze záchranného úvěru. Podmínkou bylo právě vykázání přebytku primárního rozpočtu a zavedení požadovaných reforem. Dosud se Řecku rozpočtové cíle, které mu stanovili **Evropská komise, Evropská centrální banka a Mezinárodní měnový fond**, nedařilo plnit. Po loňských rozpočtových škrtech a zvýšení daní se zdá, že se vývoj začíná obracet.

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2014/pdf/ocp192_en.pdf

<http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/řecko-prekonalo-rozpocetovy-cil-cesta-k-dalsim-ulevam-otevrena-011757>

ENERGETIKA A DOPRAVA

Poláci vyzývají k vytvoření evropské energetické unie

Polský premiér Donald Tusk v reakci na ukrajinskou krizi vybízí Evropskou unii k **blíže spolupráci na poli energetiky**. Věřící, že vytvoření energetické unie pomůže členům snížit závislost na Rusku a bránit vzniku plynových krizí.

„Zkušenost několika posledních týdnů ukazuje, že Evropa musí **v záležitosti energie usilovat o solidaritu**. Vezmeme-li v úvahu nebezpečí plynové krize, měli bychom vytvořit účinnější mechanismus pro takový případ,“ prohlásil premiér s tím, že nejdůležitější bude dosáhnout jednoty mezi státy. Německá kancléřka Angela Merkelová podle něj už podotkla, že půjde o komplikovaný proces.

Varšava staví iniciativu na několika bodech, které se převážně týkají diverzifikace zdrojů. Počítá s **„rehabilitací“ uhlí, rozvojem těžby břidlicového plynu i s dodávkami zkapalněného plynu z USA**. Zároveň chce, aby se státy dohodly na společném nákupu plynu od dodavatelů zvenku, což by posílilo vyjednávací pozici zákazníků a zajistilo jim „férové“ ceny. Premiér také žádá Brusel, aby poskytl **75 % prostředků na vytvoření potřebné infrastruktury**, především plynovodů mezi členskými zeměmi. Záměr podle Tuska podporuje unijní prezident Herman Van Rompuy. Očekává se, že Evropská komise do června předloží konkrétní plán, jak by energetická unie mohla fungovat.

<https://www.premier.gov.pl/en/news/news/donald-tusk-on-the-polish-project-of-the-european-energy-union.html>

<http://www.euractiv.cz/energetika/clanek/polaci-vyzyvaji-k-vytvoreni-evropske-energeticke-unie-011697>

Poláci vyzývají k vytvoření evropské energetické unie. - Evropská komise brzdí podporu obnovitelných zdrojů, dotace už nemají dostávat. - Vláda schválila a odeslala do Bruselu „Dohodu o partnerství“ pro evropské fondy. Její součástí jsou i návrhy operačních programů včetně orientačních přidělů z evropských strukturálních a investičních fondů. - Ministryně pro místní rozvoj Věra Jourová chce zlepšit financování projektů pražských vysokých škol a výzkumu.

Komise brzdí podporu OZE, dotace už nemají dostávat

Evropská komise představila nová pravidla pro státní podporu v energetice a oblasti životního prostředí. Předepisují například postupné **ukončování podpory pro obnovitelné zdroje**. Počítají i s možností osvobodit průmyslové podniky od poplatků za rozvoj zelené energie.

Německu se podařilo vyjednat, že podpora energeticky náročným podnikům bude moci být vyšší, než Komise původně plánovala. Podle jejích plánů měl průmysl platit alespoň **20 % poplatků na rozvoj OZE**. Nakonec se číslo **snížilo na 15 %**. Ještě méně mají platit sektory s nejvyšší energetickou náročností, jako jsou ocelárny. U nich má být poplatek zastropován na **0,5 % hrubé přidané hodnoty**. Celkově se mají pokyny týkat 68 průmyslových odvětví, což je výrazné snížení oproti původním 179.

Výrazným problémem je v řadě evropských zemí poskytování podpory obnovitelným zdrojům, která často nebyla dobře nastavena. Komise proto přehodnotila, které druhy zdrojů by ještě měly mít nárok na podporu a které už jsou dostatečně vyspělé. **Od roku 2016** by tak měly **nově instalované obnovitelné zdroje začínat soutěžit o přístup na trh**. Netýká se to ovšem malých instalací a dosavadních systémů podpory.

Pokyny se týkají také dalších technologií, jako je **kombinovaná výroba elektřiny a tepla**, dalších technologií pro zvyšování energetické účinnosti nebo tzv. kapacitních mechanismů. Nezahrnuje však nakonec **jaderné zdroje**. Ty mají dál podléhat individuálnímu posuzování ze strany Komise. Platí to i pro případnou dostavbu jaderné elektrárny Temelín, pokud by jí měl stát garantovat výkupní cenu.

http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-276_en.htm

<http://www.euractiv.cz/energetika/clanek/komise-brzdi-podporu-obnovitelnych-zdroju-dotace-uz-nemaji-dostavat-011717>

KOHEZNÍ POLITIKA

Vláda schválila Dohodu o partnerství pro evropské fondy

Spuštění čerpání finančních prostředků v novém rozpočtovém období (2014-2020) je zase o krůček blíže. Kabinet premiéra Bohuslava Sobotky totiž na svém zasedání začátkem dubna schválil důležitý dokument, **tzv. Dohodu o partnerství**, kterou členský stát podepisuje společně s Evropskou komisí. Její součástí jsou i **návrhy operačních programů včetně orientačních přidělů** z evropských strukturálních a investičních fondů.

Dokument definuje hlavní oblasti podpory financování v příštích sedmi letech. Investice tak poputují například do **infrastruktury, výzkumu a vývoje, životního prostředí či na podporu energetické účinnosti**.

Dohoda o partnerství již byla odeslána EK do Bruselu. Komise má nyní tři měsíce na její **posouzení a schválení**. Pokud nebude mít dalších připomínek, očekává se, že ke schválení dojde na přelomu letošního léta a podzimu. Tři měsíce od odevzdání dokumentu má ještě Česká republika na dokončení a odeslání návrhu jednotlivých operačních programů.

Návrh počítá s nižším počtem operačních programů, než na který jsme byli zvyklí v současném sedmiletém období.

Orientační přiděl z fondů EU pro operační programy

Název programu	Příděl v mil. EUR
Integrovaný regionální OP	4 725,3
OP Doprava	4 695,8
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	4 316,1
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	2 779,6
OP Životní prostředí	2 565,4
Program rozvoje venkova	2 170,3
OP Zaměstnanost	2 135,7
OP Technická pomoc	223,7
OP Praha - pól růstu ČR	201,6

Zdroj: Dohoda o partnerství – verze odeslaná EK, nejsou zahrnuty OP v rámci cíle Evropská územní spolupráce

https://apps.odok.cz/djv-agenda?p_p_id=agenda_WAR_odokkpl&p_p_lifecycle=2&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_resource_id=downloadAttachment&p_p_cacheability=cacheLevelPage&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&agenda_WAR_odokkpl_attachmentPid=VPRA9J7AJS6D

<http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/vlada-schvalila-dohodu-o-partnerstvi-pro-evropske-fondy-011719>

Jourová chce zlepšit financování projektů pražských vysokých škol a výzkumu

Ministryně pro místní rozvoj Věra Jourová požaduje, aby **pražské vysokoškolské a vědecké instituce** získaly lepší přístup k financování svých projektů z evropských fondů. Praha je šestým největším regionem Evropy a v možnosti čerpání evropských fondů má určitá omezení. Evropské prostředky v minulých letech proudily ve větší míře do **mimopražských institucí**. To by se v příštím programovacím období mohlo změnit.

Ministryně pro místní rozvoj požaduje od Evropské komise jasný výklad podmínek, za kterých by mohly **pražské instituce čerpat z financí určených pro mimopražské regiony**. I přesto, že jednání ještě neskončila, podle jejích slov je vysoce pravděpodobné, že pražské instituce budou moci pro své projekty získat **13 až 16 miliard korun**.

<http://www.euractiv.cz/regionalni-rozvoj/clanek/jourova-chce-zlepsit-financovani-projektu-prazskych-vysokych-skol-a-vyzkumu-011777>

Zastoupení Evropské komise v ČR naplňuje Měsíčník EU aktualit příspěvky do rubriky „Sloupek Komise“. V květnovém čísle se věnuje tématu „euromýtů“. Jedná se o fenomén nepřesných, zkreslených nebo dokonce zcela nepravdivých informací o nesmyslech z EU, který u nás úspěšně zakořenil již v době předvstupních vyjednávání a byl jedním z neformálních indikátorů toho, že vstup ČR do EU se nevyhnutelně blíží.

10 LET S EUROMÝTY

Desáté výročí vstupu České republiky do Evropské unie, které si právě připomínáme, se nese především v duchu bilancování. Zatímco odborné diskuse se zabývají nejčastěji ekonomickými přínosy členství (které, zdá se, zpochybňuje jen málokdo), širší veřejnost ve výzkumech vyzdvihuje především svobodu cestování a možnosti studia a práce v zahraničí.

Vstup do EU nám ovšem přinesl i další atribut členství, kterému se v rámci bilancování taktéž dostává jisté publicity, a to euromýty. Tento fenomén nepřesných, zkreslených nebo dokonce zcela nepravdivých informací o nesmyslech z EU u nás úspěšně zakořenil již v době předvstupních vyjednávání a byl jedním z neformálních indikátorů toho, že vstup naší země do EU se nevyhnutelně blíží.

Vedle evropské vlajky a případně eura jsou totiž mýty o nápadech bruselských úředníků dalším znakem členství, který najdeme v mnoha státech EU. Zdá se, že v České republice našly mýty úrodnou půdu. Níže nabízíme výběr těch nejnáměšších.

Už dva roky před vstupem do EU se objevila informace o tom, že koblihy bude „kvůli Bruselu“ možné prodávat pouze v mikrotérových sáčcích. Taková povinnost byla skutečně v roce 2002 stanovena – ovšem nikoli z popudu EU, ale ve vyhlášce českého ministerstva zdravotnictví, která neměla v evropských právních předpisech žádnou oporu. Platnost vyhlášky skončila v roce 2006, mýtus má však po více než deseti letech stále mnoho fanoušků, a to dokonce i mezi vrcholnými politiky.

Zejména mnozí majitelé restaurací nemohou pověstným „bruselským úředníkům“ zapomenout povinnost vybavit své podniky bezdotykovými vodovodními bateriemi. Co naplat, že s tímto nápadem nepřišla EU, ale opět české ministerstvo zdravotnictví v jiné své vyhlášce, a to už v roce 2001.

Mýtus se ujal, a přestože platnost vyhlášky skončila v roce 2004, báhorka žije dál.

Nejeden hospodský si tak při zmínce o EU nevybaví výhody jednotného trhu s volným pohybem osob, zboží, kapitálu a služeb, ale právě tuto instalátérskou zápletku.

K instalatérům má blízko i další mýtus, který měl zaděláno na úspěch od samého počátku. Loňské téma údajně plánované regulace splachovacích záchodů přímo svádělo k tvůrčímu zpracování bulvárními médii i zarytými odpůrci evropské integrace, a tak jim jistota dezinterpretaci faktů snad můžeme odpustit.

Ve skutečnosti žádná závazná evropská regulace v této oblasti neexistuje a nebyla plánována. Záminkou ke vzniku této historky bylo stanovení parametrů pro objem splachovadel, jejichž dobrovolné splnění je podmínkou pro získání značky Ecolabel - evropského certifikátu výrobku šetrného k životnímu prostředí.

Diskuse politiků a mítinky s voliči v rámci právě probíhající kampaně před volbami do Evropského parlamentu poskytují příležitost k šíření i ráznému vyvracení mýtů. Povinnost přejmenovat tuzemský rum nebo pomazánkové máslo jsou stálíciemi televizních debat, ale často se objevuje např. i tvrzení, že až 80 % zákonů projednávaných v českém parlamentu je „bruselského“ původu.

Tento údaj je ovšem citován i politiky v zahraničí, ale zatím žádný z nich své tvrzení nepodložil ověřitelnými údaji. Na tuto skutečnost upozornili i analytici ze serveru factcheckeu.org (evropská obdoba v ČR portálu demagog.cz) a odhalili tím tzv. Delorsův mýtus. Autorství tvrzení o původu 80 % národní legislativy z EU totiž připisují bývalému předsedovi Evropské komise Jacquesu Delorsovi. Ten v roce 1988 prohlásil, že „do 10 let bude 80 % zákonů [...] pocházet z Evropských společenství“. Jeho proroctví se nenaplnilo, ale ujal.

Studie, které se doposud původem legislativy v členských státech zabývaly, podíl té „unijní“ stanovily nejvýše na cca 40 %, ovšem s tím, že výsledky se v jednotlivých členských státech mohou výrazně lišit. O 80 % se však nezmiňuje studie žádná.

Na další mýty bohužel nezbývá prostor. Doufáme však, že i těch několik uvedených výše vám pomůže v rozhodování, komu dát 23. a 24. května v evropských volbách svůj hlas.

V rubrice Informační servis zobrazujeme nadcházející zasedání klíčových rozhodovacích orgánů Evropské unie, které jsou doplňovány dalšími významnými událostmi typu mezinárodních summitů se světovými velmocemi apod.

Agenda jednání těchto klíčových orgánů je s ohledem na její maximální aktuálnost připravována často jen několik dní před vlastním jednáním a je možno ji vyhledat na těchto odkazech:

<http://europa.eu/newsroom/calendar/>; <http://gr2014.eu/events/>.

Zasedání klíčových institucí EU

5. 5. 2014	Brusel, Belgie
- Euroskupina	
5. 5. 2014	Atény, Řecko
- Neformální setkání ministrů pro zemědělství a rybolov	
6. 5. 2014	Brusel, Belgie
- Zasedání Rady pro ekonomické a finanční záležitosti	
7. 5. 2014	Atény, Řecko
- Neformální setkání ministrů pro námořní záležitosti	
8. 5. 2014	Brusel, Belgie
- Zasedání Rady pro zahraniční záležitosti	
8. 5. 2014	Atény, Řecko
- Neformální setkání ministrů pro dopravu a telekomunikace	
12. 5. 2014	Brusel, Belgie
- Zasedání Rady pro zahraniční záležitosti	
12. – 13. 5. 2014	Atény, Řecko
- Neformální setkání ministrů pro konkurenceschopnost	
13. 5. 2014	Brusel, Belgie
- Zasedání Rady pro všeobecné záležitosti	
14. – 15. 5. 2014	Atény, Řecko
- Neformální setkání ministrů pro životní prostředí	
15. – 16. 5. 2014	Brusel, Belgie
- Zasedání Evropské rady	
19. – 20. 5. 2014	Brusel, Belgie
- Zasedání Rady pro zemědělství a rybolov	
20. – 21. 5. 2014	Brusel, Belgie
- Zasedání Rady pro vzdělání, mládež, kulturu a sport	

Zdroj: www.europa.eu, <http://gr2014.eu/events/>, přístup ke dni 30. 4. 2014

V květnovém čísle našeho Měsíčníku se v rubrice „Drobnohled“ věnujeme aktuálnímu tématu voleb do Evropského parlamentu, které se budou v České republice konat ve dnech 23. a 24. května 2014. Letos si Češi zvolí 21 europoslanců, což je o jedno místo méně, než tomu bylo v předchozích evropských volbách. Jaké strany mají podle průzkumů veřejného mínění největší šanci se do Evropského parlamentu probojovat, a mnohem více, se dočtete v následujícím článku.

VOLBY DO EVROPSKÉHO PARLAMENTU 2014

Evropskou unii čekají ve dnech 22. až 25. května volby do Evropského parlamentu. V těchto dnech se bude v jednotlivých členských státech rozhodovat o mandátu 751 nových europoslanců. Na území České republiky se budou volby konat ve dnech 23. a 24. května.

V těch letošních se bude v České republice rozhodovat o 21 mandátech, což představuje o jedno místo europoslance méně než v předchozích evropských volbách. Při zatím posledních volbách do Evropského parlamentu konaných v červnu 2009 z celkových 736 europoslanců, jich 22 bylo zvoleno za Českou republiku.

Obhajovat mandáty z posledních voleb budou v České republice čtyři parlamentní strany. Před pěti lety získala ODS 9 mandátů, ČSSD 7, KSČM 4 a KDU-ČSL 2. Vzhledem k aktuálním průzkumům veřejného mínění se dá očekávat, že se složení mandátů europoslanců bude výrazně měnit.

V letošních evropských volbách se o 21 mandátů utká 39 na ministerstvu vnitra registrovaných stran a hnutí. Volební práh je v České republice stanoven na 5 %. Pro strany a hnutí je však zajímavá ještě jedna hranice, a to ve výši 1 %. Po překročení této hranice náleží dané straně 30 Kč za každý získaný hlas.

Zájem o evropské volby však nebyl v minulosti příliš velký. Voliči význam rozhodování v EU podceňují, v roce 2009 byla volební účast v České republice jen 27,5 %, v případě celé Evropské unie to bylo 43,1 % a trend je dlouhodobě klesající. Při prvních volbách do Evropského parlamentu byla volební účast v Evropské unii 63 %, při předposledních volbách v roce 2004 to už bylo jen 46 %, což bylo o 3 procentní body více než při minulých, kdy byla nejnižší volební účast v historii.

Podle zakládajících smluv EU jsou počty jednotlivých poslanců členských zemí rozdělovány na základě sestupné souměrnosti, kdy více mandátů získávají státy s vyšším počtem obyvatel, ale menší státy však mají těchto mandátů více než by jim náleželo podle jejich velikosti.

S blížícími se volbami probíhají i průzkumy volební preference do Evropského parlamentu. Agentuře STEM/MARK i podle průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) by

v dubnu jako vítěz z evropských voleb vyšlo hnutí ANO. Stejně pořadí v těchto průzkumech jim vyšlo i pro další tři strany.

Na druhém místě by se umístila strana ČSSD, třetí TOP 09 a čtvrtá strana KSČM. Dále by se ještě nad 5% hranici umístily dle CVVM strany KDU-ČSL a ODS. Podle agentury STEM/MARK mají šanci vstoupit do Evropského parlamentu i ODS, Úsvit, KDU-ČSL, Zelení, Piráti a Svobodní.

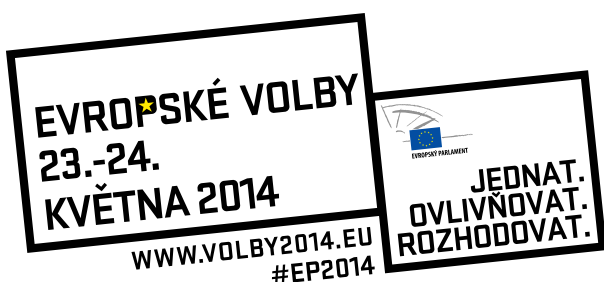
Až součet všech hlasů však ukáže, nakolik byly tyto průzkumy přesné. Snad tyto osmé volby do Evropského parlamentu budou pro obyvatele zajímavé a účast nebude opět nízká.

Volby do Evropského parlamentu 2014

	Počet volených poslanců do EP	Minimální věk kandidátů	Volební práh
Německo	96	18	3%
Francie	74	18	5%
UK	73	21	není
Itálie	73	25	4%
Španělsko	54	18	není
Polsko	51	21	5%
Rumunsko	32	23	5%
Nizozemsko	26	18	není
Belgie	21	21	není
ČR	21	21	5%
Maďarsko	21	18	5%
Řecko	21	25	3%
Portugalsko	21	18	není
Švédsko	20	18	4%
Rakousko	18	18	4%
Bulharsko	17	21	není
Dánsko	13	18	není
Finsko	13	18	není
Slovensko	13	21	5%
Irsko	11	21	není
Litva	11	21	5%
Chorvatsko	11	18	5%
Lotyšsko	8	21	5%
Slovinsko	8	18	není
Estonsko	6	21	není
Lucembursko	6	18	není
Kypr	6	25	1,8%
Malta	6	18	není

Zdroj: Evropský parlament

Tomáš Kozelský, EU Office ČS

V hlavním tématu květnového Měsíčníku se podrobně věnujeme analýze na téma „Visegrádská čtyřka - 10 let členství v EU“. V aktuálním vydání představujeme první část analýzy, kde zkoumáme, jaký ekonomický dopad mělo členství v EU pro země V4. V červnovém čísle se pak můžete těšit na pokračování, kde budou zmapovány hlavní výhody členství pro země V4, klíčové výzvy do budoucna a populační trendy v zemích V4.

VISEGRÁDSKÁ ČTYŘKA - 10 LET ČLENSTVÍ V EU

EKONOMICKÝ DOPAD ČLENSTVÍ V EU PRO ZEMĚ V4

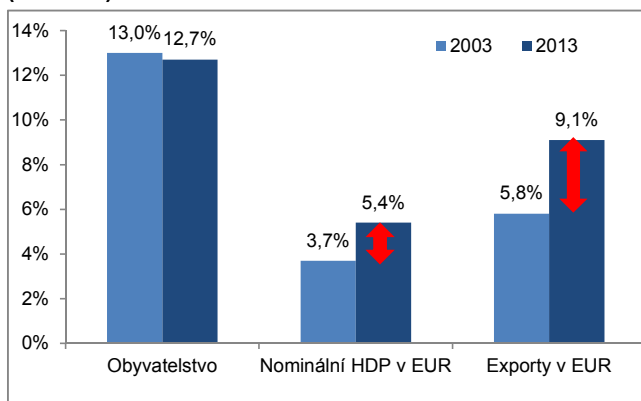
Země V4 (aliance čtyř států střední Evropy: Česká republika, Maďarsko, Polsko a Slovensko) vstoupily do EU v roce 2004 a byly tehdy považovány spíše za **země ekonomicky slabší**, ale zato s obrovským růstovým potenciálem. S počtem obyvatel přes **64 milionů**, což představuje **13 % z EU28**, činil jejich celkový ekonomický výstup v roce 2003 jen okolo 3,7 % průměru EU28.

Po deseti letech členství v EU se země staly ekonomicky silnějšími a jejich význam pro Evropskou unii vzrostl. Ekonomická síla zemí V4 vzhledem k EU28 **měřená ukazatelem HDP** se za posledních deset let zvýšila téměř o polovinu **na 5,4 %**. Ekonomický význam je nejvíce patrný v oblasti zahraničního obchodu. **Podíl exportů zemí V4** vůči EU28 během deseti let **vzrostl z 5,8 % na 9,1 %**.

Během posledního desetiletí se ekonomiky zemí V4 v oblasti příjmů silně přiblížily ostatním zemím EU. **Hrubý domácí produkt na obyvatele zemí V4** měřený standardem kupní síly se **zvýšil ze 49 % průměru EU15 v roce 2003 na 65 % v roce 2013**. Tím se rozdíl v příjmech mezi zeměmi V4 a starými členskými státy EU snížily o 1/3.

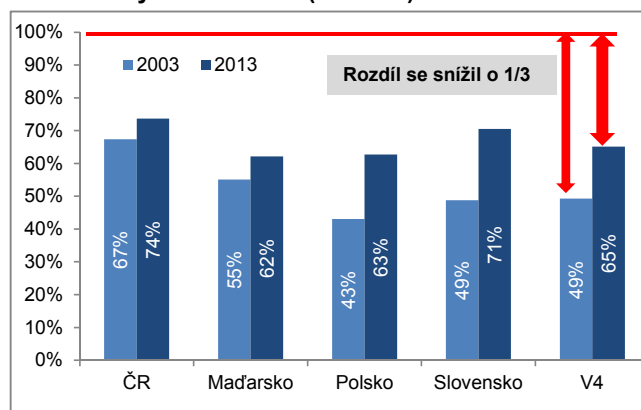
V souladu s teorií přibližování příjmů země s nižší počáteční ekonomickou úrovní (jako je **Slovensko a Polsko**), rostly mnohem rychleji než vyspělejší **Česká republika**. **Maďarsko** v příjmové konvergenci bohužel trochu zaostalo, zejména v důsledku domácích politických chyb. Dvouciferný deficit v období 2003-06 a neortodoxní opatření podkopaly růstový potenciál Maďarska, který překonaly jak Polsko, tak Slovensko. Pokrok zemí V4 je však patrný i v jiných ukazatelích, jako např. v **indexu kvality života**. Tři ze čtyř zemí V4 za posledních 10 let poskočily v žebříčku kvality života směrem nahoru,

Ekonomický význam zemí V4 v posledních 10 letech (% EU28)

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

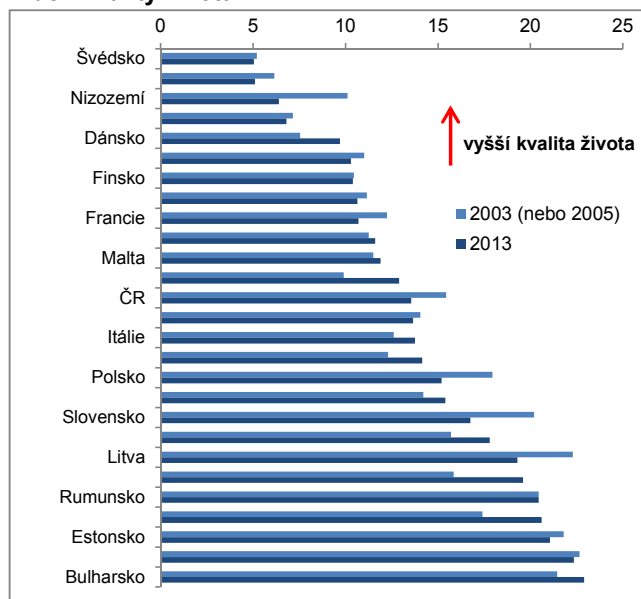
HDP na obyvatele v PPS (% EU15)

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

navíc **Česká republika předčila i Itálii a Spojené království**. Index je sestaven z průměrného pořadí zemí v hodnocení 10 ukazatelů, které podle Eurostatu mají významný vliv na kvalitu života (jako je např. střední délka života, předčasné ukončení školní docházky, příjmová nerovnováha, rozdíl v platech mezi muži a ženami apod.). V posledních deseti letech patřilo **Slovensko, Česká republika a Polsko** mezi pět zemí, jejichž skóre se zlepšilo nejvíce. V **Maďarsku** (hned po Řecku) došlo k nejvyššímu relativnímu zhoršení indexu kvality života.

Index kvality života

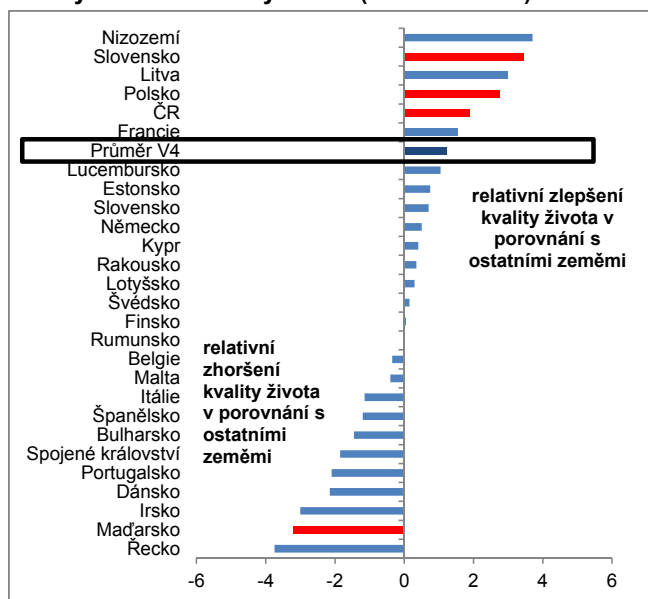
Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

Žebříček kvality života

	2003/2005	2013	zlepšení (+), zhoršení (-) pozice
Švédsko	5,2	5,1	0,2
Lucembursko	6,2	5,1	1,1
Nizozemí	10,1	6,4	3,7
Rakousko	7,2	6,8	0,4
Dánsko	7,6	9,7	-2,2
Slovinsko	11,0	10,3	0,7
Finsko	10,5	10,4	0,0
Německo	11,2	10,7	0,5
Francie	12,3	10,7	1,6
Belgie	11,3	11,6	-0,4
Malta	11,5	11,9	-0,4
Irsko	9,9	12,9	-3,0
Česká republika	15,5	13,6	1,9
Kypr	14,1	13,7	0,4
Itálie	12,6	13,8	-1,2
Spojené království	12,3	14,2	-1,9
Polsko	18,0	15,2	2,8
Španělsko	14,2	15,4	-1,2
Průměr V4	17,8	16,5	1,2
Slovensko	20,2	16,8	3,5
Portugalsko	15,7	17,8	-2,1
Litva	22,3	19,3	3,0
Řecko	15,9	19,6	-3,8
Rumunsko	20,5	20,5	0,0
Maďarsko	17,4	20,6	-3,2
Estonsko	21,8	21,1	0,8
Lotyšsko	22,7	22,4	0,3
Bulharsko	21,5	22,9	-1,5

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

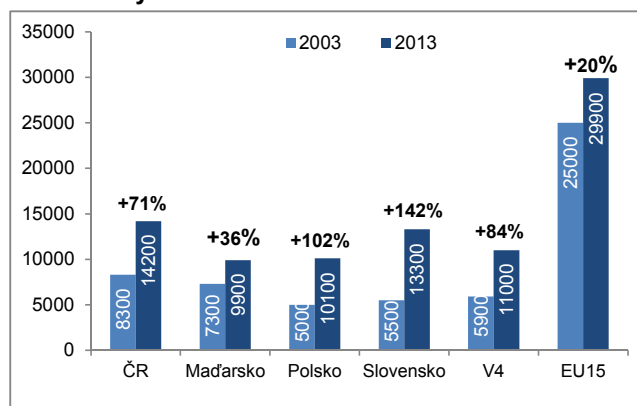
Změny v indexu kvality života (2013 vs. 2003)

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

Můžeme říci, že členství v EU má celkově **pozitivní dopad na rozvoj a bohatství zemí V4**. Ale je poměrně těžké velikost těchto účinků přesně změřit. Aby bylo možné odhadnout dopad členství zemí V4 v EU na hospodářský růst, vytvořili jsme vzorek evropských zemí (Rakousko 1965-75, Norsko 1969-

HDP na obyvatele v EUR

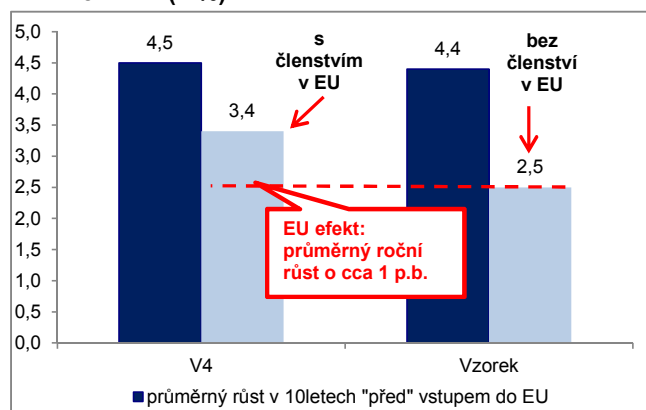

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

Téma

Očekávaný dopad členství v EU na průměrný růst HDP zemí V4 (v %)

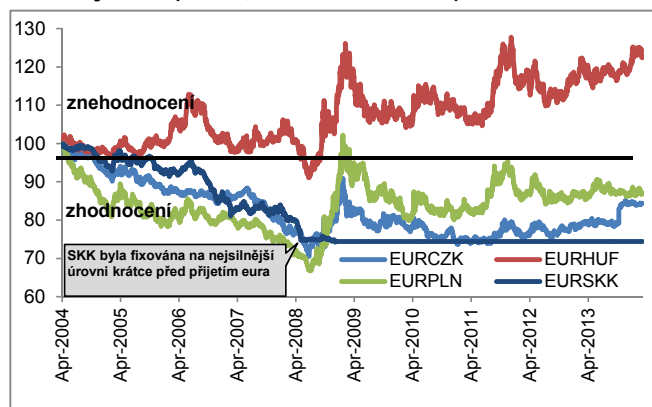
Zdroj: AMECO, Erste Group Research

79, Portugalsko 1967-77 a Španělsko 1967-77), které zažily podobný hospodářský růst v rámci jedné zkoumané dekády (a nebyly členy EU ani v následujícím desetiletí) jako země V4 v letech 1993-2003. Poté jsme porovnali rozdíl růstu v další dekádě, který by nám mohl dát hrubý odhad toho, jak by měla konvergence příjmů ve V4 přirozeně probíhat v případě, že by země V4 neměly podporu členství v EU.

Vzhledem k porovnání průměrného růstu zemí V4 vůči vybraným zemím EU odhadujeme, že díky členství v EU se průměrný roční růst HDP v zemích V4 zvýšil o 1 procentní bod za posledních deset let. Výrazně se také zvýšil příjem v nominálním vyjádření. Od svého vstupu do EU mají více než dvojnásobnou hodnotu ukazatele HDP na obyvatele v EUR na Slovensku a Polsku. V České republice došlo za posledních deset let k více než 70% nárůstu, zatímco v Maďarsku pouze k 36% růstu HDP na obyvatele v EUR. Nicméně i tak je růst zemí V4 dost velký pro překonání starých zemí EU15.

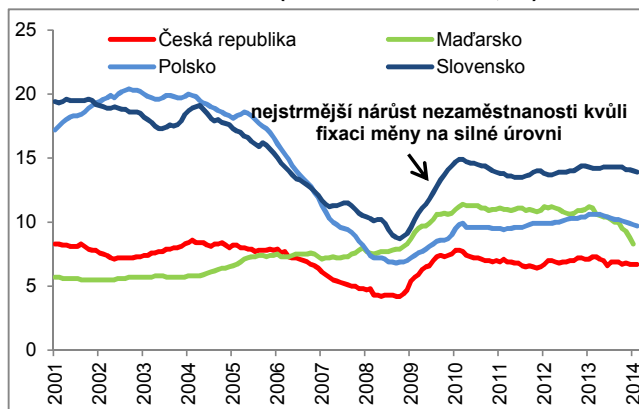
Přibližování HDP v nominálních hodnotách bylo silně ovlivněno kurzovými výkyvy, kdy znehodnocení měn zemí V4 během krize

Směnný kurz (Index, 30. 4. 2004 = 100)

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

Míra nezaměstnanosti (sezónně očištěno, %)

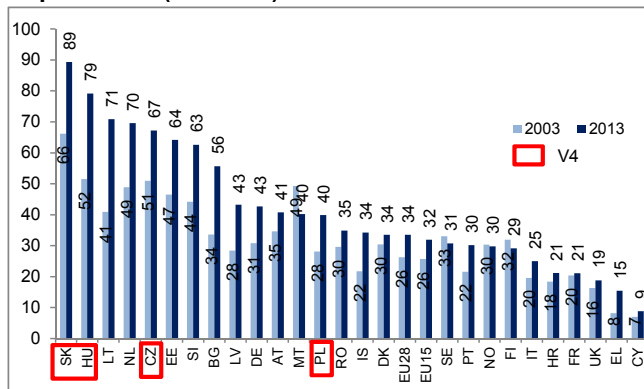
Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

zpomalilo nebo dokonce částečně odvrátilo proces sblížení. Maďarsko je jedinou zemí, kde je aktuální měna slabší (- 22 % oproti euru) v porovnání s dobou před jeho vstupem do EU. Důvodem je zejména vysoká vnější nerovnováha při vstupu země do EU a vysoká akumulace zahraničního dluhu.

Slovenská měna posílila nejvíce ze zemí V4 (26 % do poloviny roku 2008), neboť se Slovensko rozhodlo připojit k euru, které chránilo měnu proti vysokým výkyvům v průběhu finanční krize. Navíc se Slovensku podařilo stanovit fixní přepočítací koeficient na svém maximu v roce 2008 při horní hranici fluktuálního pásma.

Přijetí eura však bylo spojeno s náklady, které nebyly před vypuknutím finanční krize tak zřejmé. Zafixování směnného kurzu na vysoké úrovni sice pomohlo zkrátit inflační riziko spojené se zavedením eura na Slovensku, ale i uškodilo, když region zasáhla krize a jeho měna nemohla depreciovat jako měny ostatních zemí skupiny V4. Slovensko tak ztratilo 10-15 % cenové konkurenceschopnosti vůči zemím V4 právě kvůli silnému a rigidnímu měnovému kurzu.

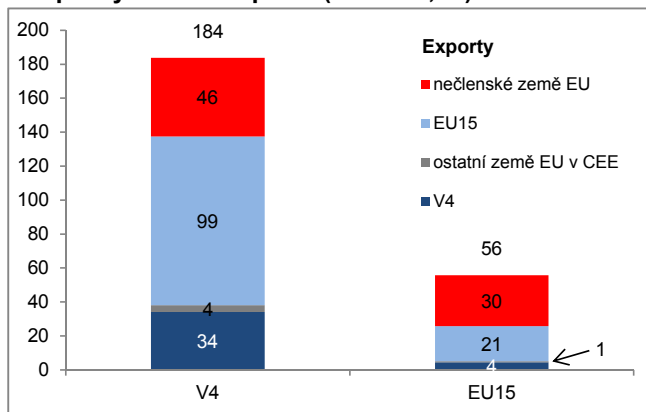
Export zboží (v % HDP)

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

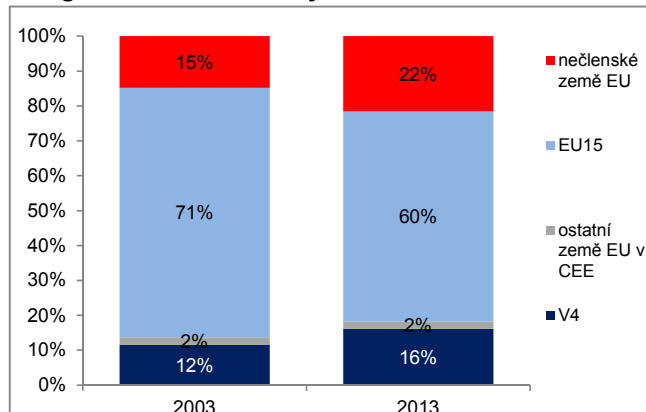

Příspěvky k růstu exportu (2003–13, %)

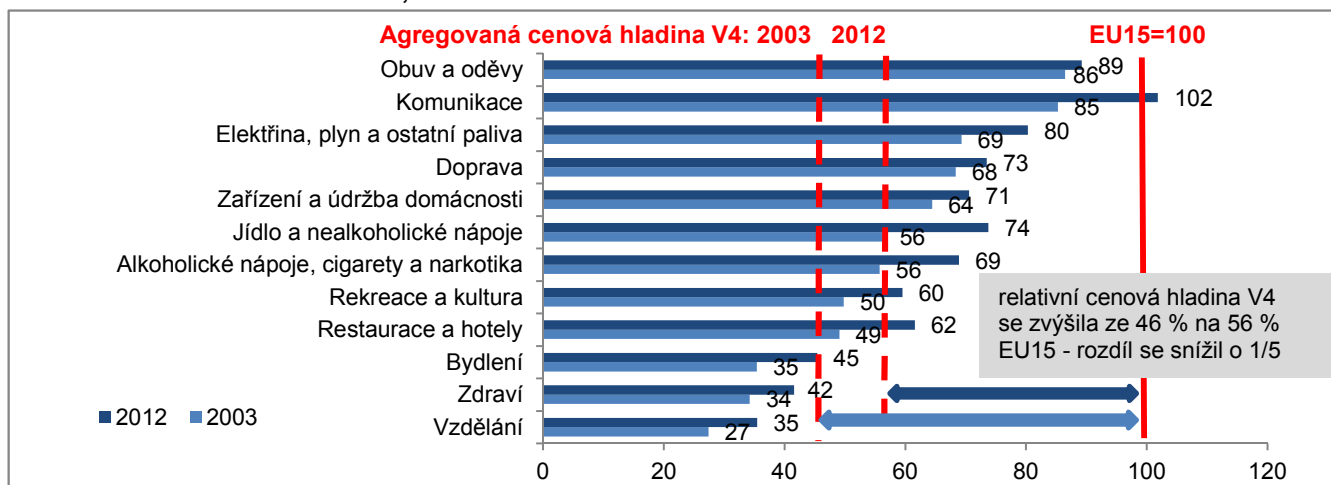
Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

Geografické rozčlenění vývozu zemí V4

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

Průměrná cenová hladina zemí V4, vztaheno k EU15

Zdroj: Erste Group Research

Největší exportéři EU-28 (mld. EUR)

2003	2013
Německo (661)	Německo (1 169)
Francie (323)	Francie (434)
UK (271)	Nizozemsko (420)
Itálie (263)	V4 (398)
Nizozemsko (233)	Itálie (390)
V4 (155)	UK (359)
Švédsko (92)	Švédsko (129)
Rakousko (78)	Rakousko (128)
Dánsko (57)	Dánsko (83)
Finsko (46)	Finsko (56)
Portugalsko (31)	Portugalsko (49)

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

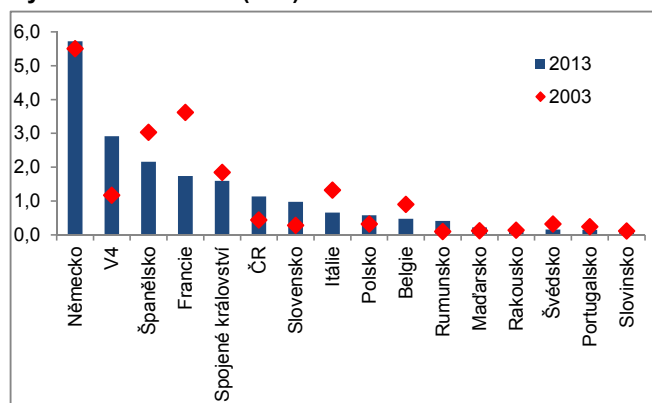
Tento šok do sebe vstřebal hlavně trh práce - nezaměstnanost na Slovensku vyskočila více než v jiných zemích V4. Členství v EU rozšířilo exportní příležitosti států skupiny V4. Vzhledem k tomu, že tři ze čtyř zemí V4 (**Slovensko, Maďarsko a Česká republika**) patří mezi pět nejotevřenějších ekonomik EU, se jedná o jednu z nejdůležitějších výhod, které region získal.

Exporty zemí V4 rostly třikrát rychleji než v případě států EU15. Region V4 je nyní čtvrtým největším exportérem v EU28, čímž se stal opravdovou těžkou vahou mezi evropskými vývozci.

Nejvíce export rostl díky vývozem do starých členských států. Ale země skupiny V4 byly úspěšné i na vnějších trzích – jejich exporty do zemí mimo EU28 se od roku 2003 zečtyřnásobily. Rozšíření EU znamenalo jedinečnou příležitost pro firmy v západní Evropě, aby si rozšířily či nově vybudovaly produkční kapacity v zemích V4, což by je učinilo konkurenceschopnějšími jak na vnitřním trhu EU, tak na trhu

vnějším. **Výroba aut** se stala nejprominentnějším exportně-orientovaným odvětvím v zemích V4, jež vytvrze překonávaly produkci automobilů starých členských států a staly se po Německu jejich druhým největším výrobcem.

Výroba automobilů (mil.)

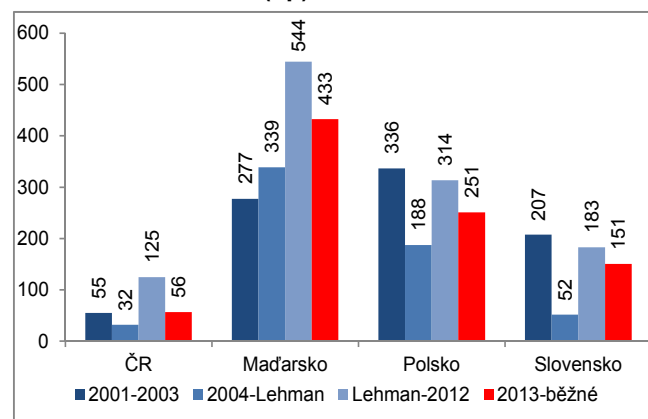

Zdroj: OICA, Erste Group Research

Cenová konvergence musela postupovat v souladu s příjmovou konvergencí. Rozdíl cenových hladin obchodovatelného zboží byl vždy velmi malý – **největší potenciál měla cenová konvergence služeb**. Cenová hladina zemí V4 se zvýšila v roce 2012 na 56 % úrovně EU15, v roce 2003 to bylo 46 %. Došlo tedy ke sblížení cen o 1/5. Nejvyšší cenové rozdíly zůstávají ve státem regulovaných službách, jako je zdravotnictví a školství. Důvodem je absence liberalizace těchto trhů a také záměr států poskytovat mnoho služeb zdarma, či jen s nízkými poplatky, i když tím může trpět jejich kvalita.

Členství v EU přineslo zemím V4 také **snížení rizikové prémie**. U dlouhodobých vládních dluhopisů došlo krátce před vstupem do EU a v několika dalších letech ke snížení spreadu. To se

Průměrný spread dlouhodobých vládních dluhopisů, vztaženo k Německu (bp)

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research, Poznámka: Dluhopisy vydávané na domácím trhu

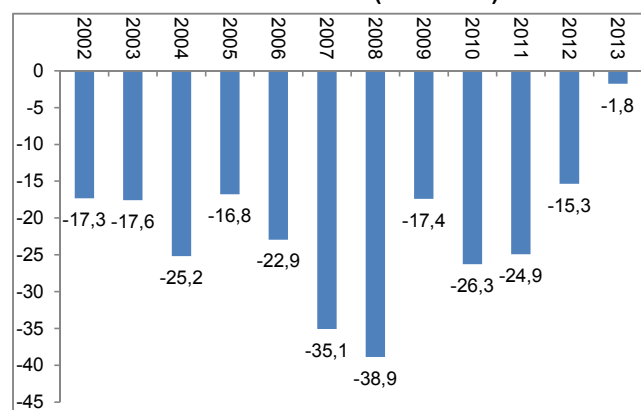
však netýká Maďarska, které bojuje s **nedostatečnou fiskální disciplínou** a zvyšující se nestabilitou. Během finanční krize dosáhly spready maximálních hodnot, ale teď jsou opět, s výjimkou Maďarska, zpátky pod předvstupními úrovněmi.

Předtím než se státy skupiny V4 staly členy EU, zastávaly spodní příčky evropských ratingových žebříčků. Podle dlouhodobého **hodnocení S&P** bylo v lednu 2004 **Slovensko 25.** z 28 současných členských států. Od té doby se státy **ČR, Polsko a Slovensko** staly jedněmi z mála, jejichž rating se zlepšil. V ratingovém hodnocení se vyšplhaly o 8–12 pozic a dnes patří k 14 nejlépe hodnoceným zemím EU28. Toto se bohužel netýká **Maďarska**, které svůj potenciál promarilo. Velikost veřejného a zahraničního dluhu, který se naakumuloval za poslední dekádu, a nekonvenční opatření (která podkopala budoucí růst maďarské ekonomiky), vedlo ke snížení ratingu Maďarska o 5 stupňů a nyní patří ke skupině pěti zemí z EU28 s nejhorším ratingem od S&P.

Divergence ekonomického vývoje zemí V4 byla silně určena finanční krizí – záleželo na zranitelnosti jednotlivých zemí stejně jako na reakci hospodářské politiky. Kvůli již v tehdejší době **vysokému veřejnému i zahraničnímu dluhu** mělo Maďarsko daleko méně možností, jak hospodářsky zasáhnout na začátku krize, než kolik mělo ČR, Polsko a Slovensko, které si mohly dovolit zvýšit své schodky skrze automatické stabilizátory.

Navíc ČR a Polsko nebyly závislé na přílivu kapitálu ze zahraničí a depreciace neměla tak devastující účinky na spotřebitele jako v Maďarsku (kvůli nižšímu počtu FX úvěrů v Polsku, resp. žádným FX úvěrům v Čechách).

Bilance běžného účtu zemí V4 (mld. EUR)

Zdroj: Eurostat, Erste Group Research

Po 10 letech v EU a razantní **úpravě salda zahraničního obchodu** se region V4 stal odolnějším vůči krizím. Deficit běžného účtu platební bilance se, oproti hodnotám **20–30 mld. eur z minulého desetiletí**, přiblížil k nule. Region je méně závislý na přílivu kapitálu a je na stabilnější růstové trajektorii. Kromě Francie a UK (s deficitem běžného účtu 27, resp. 83 mld. eur v roce 2013) v současnosti není v EU členská země, které by měla hluboké schodky běžného účtu.

Rubrika Průvodce podnikáním je součástí poradenského programu „Průvodce podnikáním v zahraničí“, který nabízí EU Office České spořitelny. V rámci programu poskytujeme zdarma našim klientům z řad malých a středních podniků informace, jak úspěšně expandovat do zahraničí a jaké je zde čeká podnikatelské prostředí. Více informací naleznete: www.csas.cz/eu. V květnovém Měsíčníku EU aktualit Vás blíže seznámíme s podnikatelským prostředím Itálie.

ITÁLIE

Základní údaje

Oficiální název	Italská republika
Počet obyvatel	59 685 227 (2013)
Rozloha	301 338 km ²
Měna	Euro (od 1. 1. 2002)
Úřední jazyk	italština

Zdroj: Eurostat

Itálie se skládá z 20 regionů a nachází na Apeninském poloostrově a na ostrovech přilehlých moří. Sousedními státy jsou Francie, Švýcarsko, Rakousko a Slovinsko.

Nejvyšší moc má dvoukomorový parlament volený na pět let, který volí prezidenta. Tím současným je Giorgio Napolitano. Nejvyšší exekutivní moc má v rukou předseda vlády – od února 2014 Matteo Renzi (středolevicová sociální demokracie).

Struktura hospodářství a zahraniční obchod

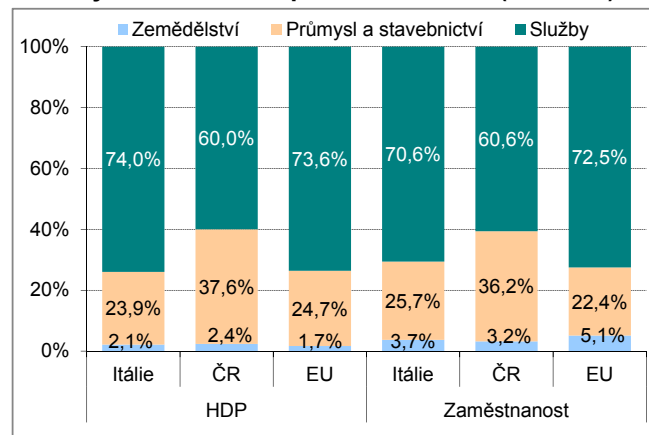
Italské zemědělství se podílí na tvorbě hrubého domácího produktu 2,1 % a pracuje v něm 3,7 % pracovní síly. V průmyslu pracuje více než čtvrtina zaměstnanců, kteří tvoří téměř 24 % domácího produktu.

Dominantním sektorem jsou tradičně služby, které dosahují téměř tří čtvrtin celkové domácí produkce a zaměstnávají 70,6 % pracující populace.

Hlavními exportními partnery Itálie jsou Německo (12,8 %), Francie (11,3 %) a USA (6,6 %). Vyváží se především strojírenské výrobky, textil a oděvy.

Dováží se především chemikálie, strojírenské výrobky a energetické produkty. Hlavními dovozci jsou Německo (15,7 %), Francie (8,9 %) a Čína (7 %).

Sektory národního hospodářství – Itálie (ČR a EU)

Zdroj: Eurostat, data za rok 2013

Makroekonomický výhled

Kvůli nepříznivým úvěrovým podmínkám zůstává hlavní brzdou růstu domácí poptávka, která třetím rokem po sobě klesá a v roce 2013 by měla meziročně poklesnout o 2,6 % s tím, že celkový HDP by měl poklesnout o 1,9 %. Jediným tahounem růstu měly být čisté exporty.

V roce 2014 se budou italské banky připravovat na spuštění projektu evropské Bankovní unie, což by teoreticky mělo přinést výhodnější úvěrové podmínky firmám a domácnostem. Lepší úvěrové podmínky spolu se stoupající externí poptávkou vyústí ve větší investice do zvyšování kapacit především exportních firem. Naopak investice do stavebnictví budou nadále klesat. Italské domácnosti budou podle Evropské komise více špířit, tudíž i přes růst reálných mezd poroste domácí spotřeba pouze marginálně. Pro letošní rok se očekává 0,6% růst HDP, čímž by se měla dostat italská ekonomika z recese. Následující rok by měla zrychlit na 1,2 % HDP.

Bez započtení nákladů na spravování italského dluhu je rozpočet ve velkém přebytku, který se nachází od roku 2012 nad 4 % HDP. Celkové zadlužení však do roku 2014 poroste na 134 % HDP a v roce 2015 by mělo začít nepatrně klesat.

Základní makro ukazatele	2012	2013 ^e	2014 ^e	2015 ^e
Růst HDP (%)	-2,5	-1,9	0,6	1,2
Míra nezaměstnanosti (%)	10,7	12,2	12,6	12,4
Inflace (%)	3,3	1,3	0,9	1,3
BÚ plat. bilance (% HDP)	-0,5	0,9	1,3	1,2
Veřejný dluh (% HDP)	127,0	132,7	133,7	132,4

Zdroj: Evropská komise; ^e - odhad

Trh práce

Míra nezaměstnanosti se na konci roku 2013 pohybovala okolo 13 %. Růst nezaměstnanosti by se však měl v roce 2014 stabilizovat a poté začít klesat.

Základní ukazatele trhu práce	
Míra nezaměstnanosti (březen 2014)	12,7 %
Produktivita práce k Ø EU (2012)	100,1 %
Minimální měsíční mzda (2014)	není
Ø měsíční náklady práce v odvětvích	Itálie
Zpracovatelský průmysl (2012)	3 828 €
Velkoobchod a maloobchod (2012)	3 633 €
Doprava a skladování (2012)	3 771 €
Ubytování, stravování, pohostinství (2012)	2 301 €
ČR	
Zpracovatelský průmysl (2012)	1 445 €
Velkoobchod a maloobchod (2012)	1 500 €
Doprava a skladování (2012)	1 488 €
Ubytování, stravování, pohostinství (2012)	917 €

Zdroj: Statistické úřady Itálie a ČR

Růst spotřebitelských cen by měl být okolo 1,5 % v roce 2013 a zůstat okolo této úrovně až do roku 2015. V krátkodobém horizontu bude zvýšení základní sazby DPH o jeden procentní bod z října 2013 vyrovnávat desinflační tlaky plynoucí z nízkého růstu ceny práce a utlumené poptávky.

Nejnižší náklady práce jsou z výše sledovaných odvětví tradičně v odvětví Ubytování, stravování a pohostinství (2 301 eur) a nejvyšší v odvětví Zpracovatelského průmyslu (3 828 eur).

Základy pracovního práva

Pracovní smlouva musí mít písemnou podobu a může být uzavřena na dobu určitou i neurčitou. Většina těchto smluv je uzavírána na dobu neurčitou. Minimální mzda není v Itálii statutárně stanovena. Pracovní doba činí 40 hodin týdně, může být kolektivní smlouvou dále upravena. Placená dovolená je stanovena v délce čtyř týdnů. Zkušební doba může být dohodnuta na maximálně 6 měsíců (3 měsíce pro nemanážerské pozice).

Základy obchodního práva

Itálie nabízí investorům možnost dvou základních obchodních společností: Akciová společnost – S.p.A. a Společnost s ručením omezeným – S.r.L (obdobě české s.r.o.), u které je minimální základní kapitál 10 000 eur. Společníci ručí za závazky společnosti pouze do výše svých nesplacených vkladů. U akciové společnosti činí minimální základní kapitál 120 000 eur. Počet akcionářů není omezen a společnosti podléhají povinnosti auditu.

Právní forma	Minimální kapitál
Společnost s ručením omezeným - S.r.L.	10 000 EUR
Akciová společnost – S.p.A.	120 000 EUR
Evropská společnost – SE	120 000 EUR

Zdroj: Ministerstvo hospodářství Itálie

Hlavní daně a vedlejší náklady práce

Základní sazba korporátní daně je 27,5 % plus regionální přírážky (okolo 4 %). Daň z příjmu jednotlivců je v Itálii progresivní. Minimální sazba je 23 % na příjmy do 15 000 eur, následuje 27 % do 28 000 eur, 38 % do 55 000 eur, 41 % do 75 000 eur a 43 % nad tuto částku. Dále se používá regionální daň, která se pohybuje mezi 0,7 % a 2,03 % + zdanění místní samosprávy (mezi 0 % - 0,9 %).

Uplatňuje se také solidární daň pro příjmy nad 300 000 eur ve výši 3 %. Dividendy vyplacené společnostmi nerezidentovi jsou obecně zdaněny srážkovou daní ve výši 20 %. V Itálii jsou 3 sazby DPH. Základní činí 22 %, snížená 10% sazba se aplikuje především na farmaceutika, veřejnou dopravu, kulturu, ubytování a stravování a 4% sazba se uplatňuje na potraviny, zdravotnictví a knihy.

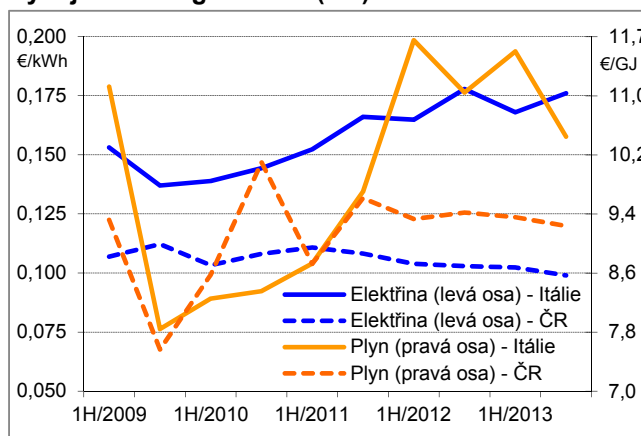
Daň/odvod	Sazba
Korporátní daň	27,5 %
Daň z příjmu jednotlivců	23 % - 43 %
Sociální zabezpečení (zaměstnanec)	9 % - 10 %
Sociální zabezpečení (zaměstnavatel)	30 % - 35 %
DPH (základní sazba / snížené sazby)	22 % / 10 % / 4 %

Zdroj: webové stránky Ministerstva financí Itálie

Energetika

V Itálii byla cena elektřiny ve sledovaném období průměrně o necelých 50 % vyšší než v České republice. Svého vrcholu dosáhla v druhé polovině roku 2012, a po krátkém propadu se cena na konci roku 2013 ustálila na 17,6 eurocentech za kWh. Ceny plynu nejdříve klesly o 30 % a poté meziročně o 30 % stouply. Cena se na konci roku 2013 ustálila na 10,4 eur za gigajoul.

Vývoj cen energií – Itálie (ČR)

Zdroj: Eurostat, tarify pro velkoobdobě bez DPH

Itálie spoléhá i přes enormní výkyvy v jeho ceně z poloviny na zemní plyn a z necelých 30 % na obnovitelné zdroje. Pevná paliva činí pouze necelých 15 % a ropa činí něco málo přes 6 %. Energetika je z 81 % závislá na dovozu, více závislé na dovozu energie je v Evropské unii pouze Irsko a Malta.

Investiční pobídky

Itálie nabízí zahraničním investorům široké spektrum investičních pobídek, především prostřednictvím daňových úlev, nenávratných příspěvků, či zvýhodněných půjček.

Významně je podporována zejména oblast technologických inovací a výzkumu a vývoje, dále také turismus, průmyslová výroba, nebo rozvoj ekonomicky zaostalých regionů na jihu země. Na kohezní politiku získá Itálie z evropských fondů v novém programovacím období 2014-2020 finanční prostředky ve výši 32,82 mld. eur.

V květnové „Seznamce“ si představíme další z programů financovaných z evropského rozpočtu na období 2014-2020, a tím je program „COSME“. Je určen k podpoře konkurenceschopnosti a zaměstnanosti v malých a středních podnicích. Evropská komise vyčlenila pro COSME na příštích sedm let 2,3 miliardy eur. Peníze mají sloužit mimo jiné k podpoře lepšího přístupu k financování podniků nebo k získání snadnějšího přístupu podniků na mezinárodní trhy.

COSME

Dalším z programů víceletého finančního rámce pro období 2014-2020 je program „COSME“, jehož hlavní cíle jsou podpora konkurenceschopnosti a udržitelnosti podniků (především malých a středních podniků) a posilování podnikatelské kultury spolu s podporou zakládání a růstu malých a středních podniků.

Reprezentanti tohoto segmentu představují valnou většinu všech podniků v Unii. Jsou tak zásadním hybatelem hospodářského růstu, zaměstnanosti a sociální integrace. Program je financován z okruhu 1a: **Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost** a pro sedmileté období je na něj vyčleněno **2,3 miliardy eur** (v běžných cenách).

V rámci specifických cílů poputují peníze z rozpočtu zejména na:

- podporu lepšího přístupu k financování malých a středních podniků ve formě vlastního a vypůjčeného kapitálu;
- získání snadnějšího přístupu na mezinárodní trhy ostatních členských států EU i třetích zemí (a to pomocí bezplatné celosvětové expertní sítě Enterprise Europe Network - EEN);
- posílení podnikatelské kultury (tzn. k podpoře rozvoje podnikání) a
- zlepšení podmínek pro zakládání podniků a jejich růst (speciální důraz na podniky v odvětví cestovního ruchu).

Podpora lepšího přístupu k financování MSP

COSME chce usnadnit a zlepšit přístup k financím pro malé a střední podniky (MSP) prostřednictvím dvou různých komunitárních finančních nástrojů: a to, **nástroje pro úvěrové záruky a nástroje pro kapitálové investice pro růst**.

První nástroj poskytuje přímé záruky a protizáruky pro finanční zprostředkovatele (tzn. např. záruční organizace, banky, nebo leasingové společnosti).

Druhý nástroj se zaměřuje na fondy, které poskytují rizikový kapitál a mezaninové financování, tzn. např. podřízené a účastnické půjčky podnikům ve fázi expanze a růstu. Podpora je poskytována také exportérům.

Snadnější přístup na mezinárodní trhy

Evropská síť pro podporu podnikání (EEN) poskytuje základní implementaci a poradenství k programu **COSME**. K jejím službám je možné volně přistupovat z každého regionu prostřednictvím lokálního partnera. Více než 650 partnerských organizací v Evropské unii může oslovit více než 2 miliony malých a středních podniků v 54 zemích. Zastoupení v České republice tvoří konsorcium 11 partnerů koordinovaných Technologickým centrem AV ČR.

Mezi bezplatné služby EEN patří:

- získání informací o právních předpisech EU a práv duševního vlastnictví a programů na podporu ekologických inovací a udržitelné výroby (úzká součinnost mezi programy COSME, Horizont 2020 a strukturálními fondy);
- pomoc najít obchodního partnera pro spolupráci v zahraničí (v rámci EU nebo celosvětově), poradenství týkající se přístupu k financování EU a podpora inovací a transferu technologií;
- zajišťování zpětné vazby mezi malými a středními podniky a Evropskou komisí.

Posílení podnikatelské kultury

Hlavní cíle v podpoře podnikatelské kultury jsou:

- **Výchova k podnikavosti** – program COSME podporuje výměnu osvědčených podporných postupů mezi evropskými institucemi v oblasti podnikatelského vzdělávání v EU.
- **Zlepšení podnikatelského prostředí** – cílem je snažit se zlepšit právní a fiskální prostředí pro podnikatele, aby jejich podnikání mohlo růst. Odborníci jsou schopni vypracovat doporučení na nejlepší podpory pro podniky po celou dobu jejich životního cyklu.
- **Vzory a spolupráce se specifickými skupinami** – Pro konkrétní skupiny COSME podnikatelů (např. pro mladé lidi, ženy nebo starší podnikatele) je k dispozici mentoring nebo jiné programy na podporu jejich vzdělávání v oboru (např. výměnný program Erasmus pro mladé podnikatele).

Zlepšení podmínek pro zakládání, růst podniků

Podmínky pro zakládání podniků a jejich následný růst by měly být lepší zejména díky **snižování administrativní a regulační zátěže**, vytvoření analytických nástrojů pro lepší tvorbu politik a také díky včasné identifikaci a výměně osvědčených postupů mezi vnitrostátními správními orgány.

O dotaci z programu mohou podnikatelé a jiné právnické osoby žádat prostřednictvím **výzev k nabídkám**, které zveřejňuje Evropská komise. Pokud chtějí podnikatelé získat finanční podporu na různé studie a další služby, mohou o ni požádat prostřednictvím **veřejných soutěží**, které taktéž zveřejňuje Komise.

Výzvy Evropské komise v programu COSME by měly být směřovány zejména do témat jako je:

podpora evropské strategie pro klíčové vymoňující se technologie, podpora sociální ekonomiky, celoevropské aktivity na podporu vzdělávání v oblasti podnikání, Enterprise Europe Network, internacionalizace malých a středních podniků, kooperace v oblasti průmyslových politik apod.

Statistické okénko

Statistické okénko zobrazuje důležité makroekonomické ukazatele všech 28 členských zemí Evropské unie. Zahrnují ukazatele ekonomické výkonnosti (růst HDP, HDP per capita k průměru EU v PPS), fiskální stability (saldá veřejných rozpočtů k HDP a veřejného dluhu k HDP), cenové hladiny k průměru EU a saldo běžného účtu k HDP. Pro srovnání jsou v tabulce i stejné ukazatele za celou EU. Zdrojem dat je Eurostat a Evropská komise.

Klíčové ekonomické ukazatele

v %	Růst HDP				HDP v PPS per capita k ø EU				Cenová hladina k ø EU			
	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Belgie	2,3	1,8	-0,1	0,2	117,4	120,1	119,6	119,6	112,3	110,2	109,6	108,6
Německo	4,0	3,3	0,7	0,4	114,3	119,1	122,3	122,8	107,0	103,5	102,0	101,1
Estonsko	2,6	9,6	3,9	0,8	63,6	63,8	69,0	71,2	77,3	74,8	75,9	76,9
Irsko	-1,1	2,2	0,2	0,3	127,9	127,9	128,1	128,3	125,6	118,1	118,7	117,0
Řecko	-4,9	-7,1	-7,0	-3,9	94,7	88,5	80,9	76,3	95,0	94,5	94,5	92,1
Španělsko	-0,2	0,1	-1,6	-1,2	103,0	99,0	96,0	95,0	97,7	96,6	96,9	94,9
Francie	1,7	2,0	0,0	0,2	108,7	108,8	108,8	108,4	112,2	110,1	109,7	108,1
Itálie	1,7	0,4	-2,4	-1,9	103,6	102,5	101,3	100,2	104,8	101,2	102,9	102,5
Kypr	1,3	0,4	-2,4	-5,4	99,8	96,6	93,4	91,3	89,8	88,7	88,7	87,4
Lotyšsko	-1,3	5,3	5,2	4,1	53,9	55,1	59,7	64,1	76,0	70,0	71,2	71,6
Lucembursko	3,1	1,9	-0,2	2,1	251,8	261,7	265,2	262,6	121,5	122,3	123,3	122,1
Malta	4,1	1,6	0,6	2,4	84,2	86,8	85,9	85,7	78,0	77,4	78,4	77,8
Nizozemsko	1,5	0,9	-1,2	-0,8	131,8	129,6	129,0	127,3	107,9	107,8	108,4	107,6
Rakousko	1,8	2,8	0,9	0,3	125,5	126,3	128,5	129,6	107,9	105,1	105,7	105,5
Portugalsko	1,9	-1,3	-3,2	-1,4	80,0	80,1	76,8	75,8	89,2	87,4	87,8	85,9
Slovinsko	1,3	0,7	-2,5	-1,1	86,1	84,2	84,2	83,6	87,9	86,1	84,9	82,9
Slovensko	4,4	3,0	1,8	0,9	72,5	74,1	75,2	75,9	73,2	70,3	70,7	70,4
Finsko	3,4	2,8	-1,0	-1,4	114,3	114,0	115,5	115,0	124,0	121,7	122,2	121,7
Bulharsko	0,4	1,8	0,6	0,9	43,8	44,1	46,4	47,4	51,3	50,0	48,8	48,3
ČR	2,5	1,8	-1,0	-0,9	82,4	80,5	80,9	80,8	73,1	74,6	75,6	72,2
Dánsko	1,4	1,1	-0,4	0,4	123,1	127,6	125,1	125,6	143,0	140,4	142,6	140,5
Chorvatsko	-2,3	-0,2	-1,9	-1,0	47,0	50,0	52,0	56,0	76,3	75,2	73,0	69,9
Litva	1,6	6,0	3,7	3,3	57,7	61,7	67,2	71,3	67,0	63,6	64,5	63,9
Maďarsko	1,1	1,6	-1,7	1,1	65,1	65,9	67,0	66,5	63,2	63,0	61,5	60,3
Polsko	3,9	4,5	1,9	1,6	60,3	62,8	64,9	66,8	58,1	60,4	58,6	56,7
Rumunsko	-1,1	2,2	0,7	3,5	49,5	50,5	51,1	52,8	57,5	57,4	58,8	55,4
Švédsko	6,6	2,9	0,9	1,5	119,8	123,3	124,9	125,9	107,6	119,7	125,7	128,6
UK	1,7	1,1	0,3	1,9	111,8	107,6	104,9	104,7	96,8	107,8	108,7	116,5
EU	2,0	1,7	-0,4	0,1	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

v %	Saldo veř.rozpočtů k HDP				Veřejný dluh k HDP				Saldo běžného účtu k HDP			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	1H-13	2010	2011	2012	2013
Belgie	-3,7	-3,7	-4,0	-2,7	95,5	97,8	99,6	101,4	0,3	0,4	1,8	2,7
Německo	-4,2	-0,8	0,1	-0,1	16,2	16,3	18,5	17,9	2,6	0,5	-0,2	0,1
Estonsko	0,2	1,1	-0,2	-0,4	37,8	40,8	45,8	48,3	6,4	6,3	7,0	7,0
Irsko	-30,6	-13,1	-8,2	-7,2	42,7	46,4	45,8	45,0	3,5	0,3	-2,8	-2,1
Řecko	-10,7	-9,5	-9,0	-13,1	82,4	80,4	81,9	81,1	1,1	1,2	4,4	7,0
Španělsko	-9,6	-9,6	-10,6	-7,2	6,7	6,2	10,1	10,2	-12,8	-11,7	-5,3	-2,3
Francie	-7,1	-5,3	-4,8	-4,2	92,1	106,4	117,6	123,3	-4,4	-4,0	-1,2	1,1
Itálie	-4,5	-3,8	-3,0	-3,0	148,3	170,3	156,9	175,2	-1,7	-2,5	-2,1	-1,9
Kypr	-5,3	-6,3	-6,3	-5,9	61,5	69,3	84,2	91,3	-3,5	-3,1	-0,5	0,9
Lotyšsko	-8,1	-3,6	-1,3	-1,3	82,4	85,8	90,2	94,0	-9,2	-4,3	-6,8	-1,7
Lucembursko	-0,8	0,1	-0,6	-0,2	119,3	120,8	127,0	131,4	2,9	-2,3	-2,5	-1,6
Malta	-3,5	-2,8	-3,3	-3,0	61,3	71,1	85,8	109,5	8,4	7,3	6,7	6,4
Nizozemsko	-5,1	-4,3	-4,1	-3,1	44,4	41,9	40,7	43,2	-5,4	-1,0	1,1	1,7
Rakousko	-4,5	-2,5	-2,5	-1,7	37,9	38,5	40,7	40,1	5,0	7,4	7,7	9,2
Portugalsko	-9,8	-4,3	-6,4	-5,9	19,2	18,3	20,8	23,4	3,6	1,5	1,8	2,9
Slovinsko	-5,9	-6,3	-3,8	-14,9	81,8	81,4	79,2	79,7	-10,4	-7,2	-2,2	0,4
Slovensko	-7,7	-5,1	-4,5	-2,5	67,4	70,3	72,1	73,9	-0,2	0,2	3,1	4,9
Finsko	-2,5	-0,7	-1,8	-2,4	63,1	65,5	71,2	74,6	-3,7	-2,6	1,6	2,0
Bulharsko	-3,1	-2,0	-0,8	-1,9	72,0	72,5	73,4	73,8	1,7	-1,5	-1,4	-0,2
ČR	-4,7	-3,2	-4,4	-2,7	54,8	56,2	55,6	38,6	-0,4	0,1	-1,3	2,0
Dánsko	-2,5	-1,8	-4,4	-2,7	94,0	108,3	123,6	123,0	-5,0	-3,5	-2,6	-2,4
Chorvatsko	-6,4	-7,8	-5,0	-6,0	30,5	34,7	37,8	38,6	5,9	5,6	6,0	7,0
Litva	-7,2	-5,5	-3,2	-2,7	38,6	46,9	54,1	61,0	-0,9	-1,1	-0,2	0,8
Maďarsko	-4,3	4,3	2,0	-2,4	41,0	43,3	52,1	54,6	-0,4	-3,9	-1,1	0,1
Polsko	-7,9	-5,0	-3,9	-4,4	48,6	49,0	53,0	56,2	0,4	0,6	1,1	2,9
Rumunsko	-6,8	-5,6	-3,0	-2,6	39,4	38,4	38,2	40,7	-4,3	-4,5	-3,3	-1,6
Švédsko	0,3	0,2	-0,2	-1,1	79,4	85,5	90,0	95,5	-4,4	-4,5	-4,4	-1,0
UK	-10,1	-7,7	-6,1	-6,3	42,2	46,7	53,7	57,9	6,9	6,6	6,5	6,2
EU	-6,5	-4,4	-3,9	-3,5	80,0	82,5	85,3	89,8	0,0	0,0	0,0	0,0

Tato publikace je považována za doplňkový zdroj informací našim klientům i nejširší veřejnosti. Na informace uvedené v ní nelze pohlížet tak, jako by šlo o údaje nezvratné a nezměnitelné. Publikace je založena na nejlepších informačních zdrojích dostupných v době tisku. Použité informační zdroje jsou všeobecně považované za spolehlivé, avšak Česká spořitelna, a.s. ani její pobočky či zaměstnanci neručí za správnost a úplnost informací. Autoři považují za slušnost, že při použití jakékoliv části tohoto dokumentu, bude uživatelem tento zdroj uveden.

Některé obrázky použité v této publikaci pochází z audiovizuální knihovny Evropské komise.

Vydáváno pod evidenčním číslem Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 16338, ISSN on-line: 1801-5042, ISSN tisk: 1801-5034.

